

Motion till riksdagen 2020/21:1461

av Anders Österberg (S)

Lagen om offentlig upphandling så att anbud med orimligt lågt pris som förutsätter kraftiga försämringar för de anställda kan förkastas

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Upphandlingsmyndigheten i uppdrag att se till att dagens lagstiftning efterlevs av berörda myndigheter och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Många som bor i Järvaområdet i Stockholm jobbar i kollektivtrafiken. Det är viktiga jobb, och de som arbetar där förtjänar bra löner och bra arbetsvillkor. Tyvärr är det inte alltid så.

Ett exempel på hur illa det kan bli är det som i skrivande stund sker i Manchester i Storbritannien där kollektivtrafikoperatören Go-Ahead hotar bussförare med uppsägning om de inte går med på försämringar som innebär i genomsnitt 3 500 pund om året, trots att företaget går med vinst. Go-Ahead vill till och med tvinga på de anställda lägre sjuklön, mitt under pågående pandemi. Det är då stor risk att bussförarna inte har råd att vara hemma om de blir sjuka. Precis motsatsen till alla råd om hur smittspridningen ska stoppas. Det är oansvarigt att riskera människors hälsa på det sättet.

Kollektivavtalsmodellen ger ett visst skydd mot att samma sak ska ske i Sverige, så länge kollektivavtalen är norm i sektorn. Men om företagen har som affärsmodell att lägga underbud för att slå ut konkurrenter, för att sedan pressa ner kostnaderna genom att skära i löner och villkor är risken stor att det blir gradvis försämring efter gradvis försämring för de anställda.

Alldeles för länge har jakten på "effektivitet" i kollektivtrafiken fått betyda hårdare och sämre arbetsvillkor för de anställda. Men på vilket sätt är det en vinst för samhället

som helhet att människor som arbetar i kollektivtrafiken tvingas acceptera sämre och sämre lön, och sämre och sämre arbetsmiljö?

En del av det här arbetet att försvara löner och villkor måste ske fackligt. Men en stor del av ansvaret landar på politiker som godtar anbuds-förfaranden som inte i tillräcklig mån skyddar människor från att utnyttjas. Det är allas vårt ansvar om vi tillåter affärsmodeller där det primära sättet att göra vinst är att göra de anställda till förlorare.

Företag gör på många sätt viktiga bidrag till samhället. Men det positiva i marknadskrafterna kan bara komma samhället till nytta om de kanaliseras på rätt sätt. Vi som är politiker har ett ansvar för vilka drivkrafter som premieras i offentlig upphandling. Den ursprungliga idén med offentlig upphandling är att vinstintresset ska leda företag till att förbättra de varor och tjänster de erbjuder. Inte till att pressa personalen bortom rimlighetens gräns. Om det inte går att göra, ska vi kanske inte längre upphandla kollektivtrafik på det sätt som görs i dag.

Enligt LOU och LUF är det obligatoriskt att ifrågasätta anbud med misstänkt låga priser och att man ska förkasta sådana anbud om det inte finns tillfredsställande förklaringar. Därför finns det anledning för Upphandlingsmyndigheten att se till att dagens lagstiftning efterlevs av berörda myndigheter.

Lägre kostnader kan ha ett pris som är för högt att betala.

Anders Österberg (S)